

Naturvärdesinventering i samband med planerad vägbyggnad

Moskogsvägen, Leksands kommun

Skogsstyrelsens Produkter & tjänster

Skogsstyrelsens Produkter & tjänster är benämningen på Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet. Vi är experter inom det skogliga området och erbjuder i dagsläget ett utbud bestående av cirka 40 fasta tjänster, kombinerat med skräddarsydda tjänster utifrån kundernas behov inom hela vårt kompetensområde. Uppdragsverksamheten hålls separerad från myndigheten och är självfinansierande

Uppdragsgivare

Leksands kommun

Tidpunkt för inventeringen

Augusti, september och oktober.

Inventeringen utförd av

Yngve Perjons

Rapporten sammanställd av

Yngve Perjons

Ärendenummer

U066504

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte	6
Metodik	7
Fältarbete	7
Resultat	8
Översiktlig beskrivning av området	8
Karta	9
Litteratur/källförteckning	10

Bilagor

1. Ordförklaringar

Sammanfattning

Skogsstyrelsen har på uppdrag av Leksands kommun utfört en naturvärdesinventering inom det tänkta området för Moskogsvägen. Där planeras en vägdragning för att avlasta trafiksituationen i de centrala delarna av Leksand. Den här rapporten innehåller resultaten av naturvärdesinventeringen.

Syftet var att inventera området för att se vilka rödlistade marksvampar som finns inom området. Befintlig information om området samlades in vid tre tillfällen under hösten 2017. Marksvampar är nyckfulla arter som sätter fruktkropp bara under gynnsamma förhållanden och bara under vissa år när väderbetingelserna är de rätta.

Fynd av rödlistade arter (rödlistekategori inom parentes) och signalarter (S) inom området: tallticka (NT), dropptaggsvamp (S). Ett fynd av *Ramaria*. Släktet *Ramaria* är ofullständigt utrett, varvid arterna är mycket svåra att artbestämma. Har tagit hjälp av Johan Nitare som är ekolog på Skogsstyrelsen och som är expert på marksvampar. Hans namnförslag är *Ramaria eosanguinea*. Släktet *Ramaria* som helhet är naturvårdsintressanta arter.

Sedan tidigare fanns en registrerad nyckelbiotop på området (N 2313-2006). I samband med inventeringen identifierades en ny nyckelbiotop på området (N 1323-2017). Den nya nyckelbiotopen består av en äldre tallskog där de äldsta tallarna ligger mellan 160-180 år. Marken där tallarna står är ett sandsediment. Kombinationen av så gamla tallar och sandsediment gör att man kan förvänta sig hitta rödlistade marksvampar. Fyndet av tallticka och *Ramaria* ligger i den nya nyckelbiotopen.

Inledning

Bakgrund

Leksands kommun undersöker möjligheterna att genomföra projektet ”Moskogsvägen” för att avlasta trafiksituationen i de centrala delarna av Leksand. Området (se fig. 1) ligger mellan byarna Åkerö och Källberget. Arealen på området är ca 13 ha. Ett flertal privata markägare är inblandade.

Skogsstyrelsen har på uppdrag av Leksands kommun genomfört en naturvärdesinventering av området. Syftet har varit att vid tre tillfällen under hösten 2017, att inventera de rödlistade marksvampar som finns i området.

Figur 1. Karta över området.

Syfte

Syftet med naturvärdesinventeringen är att;

- vid tre tillfällen under hösten 2017, undersöka vilka rödlistade marksvampar som finns inom området, samt att bedöma övriga skogliga naturvärden.

Metodik

I bilaga 1 finns definitioner och ordförklaringar som används i rapporten.

Fältarbete

Fältarbetet utfördes vid tre tillfällen för att få ett säkrare inventeringsresultat på marksvamparna. De rödlistade marksvamparna som är kopplade till sandsediment och äldre tall är nyckfulla arter. De är väldigt väderberoende och är bara synliga vissa år när betingelserna är de rätta.

Jag fältbesökte området följande datum 15 augusti, 8 september och 4 oktober.

Resultat

Översiktlig beskrivning av området

De äldre skogarna inom området är i varierande grad påverkade av skogsbruk. Det finns även ett nyupptaget hygge på ett skifte. En nyckelbiotop finns registrerad sedan tidigare.

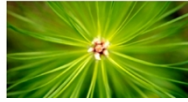
Området genomkorsas av ett flertal stigar. En cykel och gångbana löper också igenom området. Det sociala värdet är högt. Det kan man utläsa på de väl upptrampade stigarna och ett flertal små kojor byggda av barn som bor i direkt anslutning. En slobod med tillhörande grillplats finns i östra delen.

Fynd av rödlistade arter (rödlistekategori inom parentes) och signalarter (S) inom området: tallticka (NT), dropptaggsvamp (S). Ett fynd av *Ramaria*. Släktet *Ramaria* är ofullständigt utrett, varvid arterna är mycket svåra att artbestämma. Har tagit hjälp av Johan Nitare som är ekolog på Skogsstyrelsen och som är expert på marksvampar. Hans namnförslag är *Ramaria eosanguinea*. Släktet *Ramaria* som helhet är naturvårdsintressanta arter.

Sedan tidigare fanns en registrerad nyckelbiotop på området (N 2313-2006). I samband med inventeringen identifierades en ny nyckelbiotop på området (N 1323-2017). Den nya nyckelbiotopen består av en äldre tallskog där de äldsta tallarna ligger mellan 160-180 år. Marken där tallarna står är ett sandsediment. Kombinationen av så gamla tallar och sandsediment gör att man kan förvänta sig hitta rödlistade marksvampar. Fyndet av tallticka och *Ramaria* ligger i den nya nyckelbiotopen. Omfattningen av nyckelbiotoperna framgår av nedanstående karta.

Vid punkter nr 1 (se nedanstående karta) hittades fynd av fjolårets fruktkroppar av signalarten dropptaggsvamp.

Vid punkten nr 2 (se nedanstående karta) hittades fynd av signalarten kal tallört.

Litteratur/källförteckning

Referenser

Skogsstyrelsen, 2014. *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Artdatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. Artdatabanken SLU Uppsala.

Vi finns nära dig!

Skogsstyrelsen erbjuder ett brett utbud av produkter och tjänster inom det skogliga området. Vi har kontor över hela landet, vilket gör att vi alltid finns nära dig med en mycket god lokal kännedom. Som kund hos oss kan du alltid känna dig trygg eftersom vi är opartiska och inte drivs av ett vinstintresse.

För mer information

Ring 020-35 90 00

besök oss på www.skogsstyrelsen.se/produkter

eller maila oss på produkter@skogsstyrelsen.se

Ordförklaringar

Biologiskt kulturarv

Det biologiska kulturarvet är skogens levande kulturarv och omfattar allt från art- och individnivå till markslags- (naturtyps-) och växtsamhällesnivå.

Det biologiska kulturarvet är företeelser som uppkommit genom nyttjande och hävd av landskapets naturgivna resurser och som i normalfallet inte kan bevaras utan människans fortsatta aktiva kulturpåverkan. Det är människans historiska markanvändning, skötsel och hävd som gett upphov till mycket av den biologiska mångfald som finns i dagens landskap. Exempel på skötselberoende företeelser i skogslandskapet är skogsbetesmarker, slättermarker, lövängsrester, torp- och fåbodsmiljöer samt hamlings-, vård- och ristningsträd.

Biotopskydd

Biotopskyddsområden kan inrättas för mindre områden som håller mycket höga naturvärden, till exempel nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen hanterar bildandet av biotopskyddsområden på skogsmark. Även enskilda kommuner kan bilda biotopskyddsområden. Bestämmelserna kring biotopskyddsområden finns i miljöbalken. Dessa beslut gäller för all framtid. Ett beslut om biotopskydd innebär att alla åtgärder i området som skadar naturvärdena är förbjudna medan markägaren fortfarande äger marken.

Flora- och faunafynd

Registret visar lokaler för hotade arter och informationen kommer ifrån Skogsstyrelsen, länsstyrelserna, ArtDatabanken och ideella föreningar.

FMIS

Riksantikvarieämbetet tillhandahåller information om kända och registrerade forn- och kulturlämningar i registret FMIS (Fornminnesinformationssystemet). Samtliga registrerade forn- och kulturlämningar är sökbara via Fornsök som finns på www.raa.se.

Formellt skyddade områden

Skyddet innebär att värdefulla miljöer och känsliga arter skyddas där de finns kvar idag. Områdenas värde som livsmiljöer för växter och djur är den främsta grunden för skyddet. Skogarnas kulturmiljövärden och värden för rekreation och friluftsliv ingår också ibland i syftet med skydd av områden. Den svenska lagstiftningen ger möjlighet till skydd av såväl områden som arter och organismgrupper. Nationalparker inrättas av riksdagen medan naturreservat och biotopskydd beslutas av naturvårdsmyndigheter med stöd av miljöbalken. Dessa beslut gäller för all framtid. Även kommuner kan bilda biotopskydd. En annan form av skydd är naturvårdsavtal.

Fornlämningar

Fornlämningar, eller fasta fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Fornlämningar skyddas av kulturminneslagen (lag 1988:950 om kulturminnen m.m.).

Kulturlämningar

Med kulturlämning avses väl avgränsade lämningar efter människors verksamhet som inte bedöms som fasta fornlämningar, dessa kan även benämnas övriga kulturlämningar och övrig kulturhistorisk lämning. Kulturlämningar omfattas av Skogsvårdslagens 30§

Kulturmiljöer

Med kulturmiljö avses en miljö som historiskt påverkats av människan. Kulturmiljön kan innefatta både enskilda objekt såväl som stora landskapsavsnitt och utgör en del av kulturarvet. Kulturmiljön omfattar både forn- och kulturlämningar.

Kulturmiljöinventering

Skogsstyrelsens kulturmiljöinventering innebär en kartläggning och dokumentation av ett områdes forn- och kulturlämningar. Uppgifterna har samlats in via kart- och arkivstudier samt genom inventering i fält.

Kulturresevat

Det finns både kommunala och statliga kulturresevat. Det är länsstyrelsen som beslutar om de statliga kulturresevaten. Avsikten är att möjliggöra vård och bevarande av värdefulla kulturpräglade landskap. I ett kulturresevat kan hela områdets natur- och kulturmiljövärden skyddas och vårdas. Resevatet omfattar byggnader, anläggningar, lämningar och marker. Även sådana värden som består av verksamheter, kunskaper och traditioner kan hanteras inom ramen för kulturresevatets förvaltning.

Nationalpark

Nationalparker inrättas av riksdagen. Dessa beslut gäller för all framtid.

Natura 2000

Natura 2000 är ett EU-gemensamt nätverk av skyddade områden, dessa väljs ut med stöd av art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Urvalet av Natura 2000-områden utgör en viktig grund för att bevara ett representativt urval av naturmiljöer i Sverige. Cirka 60 procent av områdena omfattas även av andra områdesskydd som nationalparker, naturresevat eller biotopskyddsområden.

Naturresevat

Det finns både kommunala och statliga naturresevat. Det är länsstyrelsen som beslutar om de statliga naturresevaten. Enligt Miljöbalken får naturresevat bildas av fem skäl; för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller för att skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Dessa beslut gäller för all framtid.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som kan tecknas mellan markägare och staten genom Skogsstyrelsen eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal. Syftet med ett naturvårdsavtal är att utveckla och bevara de naturvärden som redan finns.

Naturvärdesinventering

Skogsstyrelsens naturvärdesinventering innebär en kartläggning och dokumentation av ett områdes naturvärden genom att uppgifter samlas in via kart- och arkivstudier samt genom inventering i fält.

Nyckelbiotop

En nyckelbiotop är ett skogsområde med en speciell naturtyp som har stor betydelse för skogens flora och fauna. Den har också förutsättningar att hysa hotade och rödlistade arter. Dessa arter uppträder inte slumpartat och jämnt utspritt i skogslandskapet utan finns ofta på vissa platser. Ett skogsområde kan vara en nyckelbiotop på grund av en speciell skogshistoria eller på grund av sällsynta ekologiska förhållanden. Några nyckelbiotoper uppträder bara i vissa terränglägen som till exempel strandskogar, raviner och rasbranter.

Nyckelbiotopsinventering

Inventeringen har en för landet gemensam metodik i enlighet med Skogsstyrelsens ”Handbok för inventering av nyckelbiotoper”. Inventeringsmetoden är utarbetad av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen har inventerat småskogsbrukets marker medan stor- och mellanskogsbruket har ansvarat för att inventera sina egna marker. I inventeringen är det i första hand skogens struktur och element som har betydelse; men även förekomsten av arter kan vara avgörande.

Objekt med naturvärden

Områden som inte uppfyller kraven på att vara nyckelbiotop kan ändå vara viktiga för den biologiska mångfalden. Skogsstyrelsen klassificerar dessa som ”objekt med naturvärden”. Ofta är det områden som kommer att utvecklas till nyckelbiotoper i framtiden, om de lämnas orörda eller vårdas.

Riksintressen

Riksintresse för naturvård eller kulturmiljövård enligt miljöbalken (1998:808).

Rödlistade arter

Rödlistade arter är arter som står på den så kallade rödlistan, som redovisar de arter som riskerar att dö ut från ett område, t.ex. ett land. ArtDatabanken tar fram Sveriges rödlista på uppdrag från Naturvårdsverket. *Rödlistade arter i Sverige 2010* är den tredje svenska rödlistan som baseras på de internationellt vedertagna kriterierna från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN). Bedömningen görs genom att jämföra en arts populationsstorlek, populationsförändring, utbredningsstorlek, populationens grad av fragmentering m.m. mot en uppsättning kriterier (tröskelvärden).

Signalarter

Med signalarter menas en typ av indikatorarter som är användbara för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden. För att en art ska benämnas signalart bör den mer eller mindre uppfylla vissa krav och vara:

- Någorlunda vanlig med en jämn utbredning så att arten ofta finns där naturvärdet är högt.

- Starkt knuten till skogsbiotoper med höga naturvärden, och sällan uppträda där naturvärdet är lågt.
- Lätt att upptäcka i fält
- Möjlig att identifiera i fält och sakna förväxlingsbara arter.

Många av signalarterna finns huvudsakligen i skogsmiljöer där rödlistade arter förekommer. Ett antal av våra signalarter är också själva med på rödlistorna.

Skog och Historia

Skogsstyrelsen bedrev under drygt 10 år ett nationellt inventeringsprojekt där forn- och kulturlämningar i skogsmarken inventerades och registrerades. Detta material finns idag samlat i en databas på Skogsstyrelsen. Materialet är sökbart via Skogens pärlor som finns på www.skogsstyrelsen.se.

Sumpskog

Sumpskogar är samlingsnamnet för all skogklädd våtmark. Naturtypen har stora variationer och erbjuder livsmiljöer för många växter och djur. Sumpskog innefattar all trädbärande blöt mark där träden, i moget stadium, har en medelhöjd på minst tre meter och trädens krontäckningsgrad är minst 30 procent. Sådana trädbestånd räknas till sumpskog även på fuktig mark om fuktighetsälskande (hydrofila) arter täcker minst hälften av befintligt fält- eller bottenskikt. Med fuktighetsälskande arter i bottenskiktet avses främst de så kallade sumpmossorna, exempelvis vitmossor och björnmossor. Sumpskogarna indelas bland annat efter hydrologisk typ. Det finns tre huvudtyper; myrskog, fuktskog och strandskog.

Sumpskogsinventeringen

Skogsstyrelsens inventering av sumpskogar utfördes genom fjärranalys. Fältbesök gjordes på 3 % av antalet och arealen. I södra Sverige var objekten > 2 ha, i mellersta Sverige > 3–4 ha och i norr > 4–5 ha. Utmärkande för sumpskogar är god vattentillgång kombinerad med mer eller mindre tjocka torvtäcken.

Våtmarksinventeringen

Våtmarksinventeringen som länsstyrelserna utfört klassar våtmarkernas naturvärden. Alla våtmarker på minst 50 ha i norra Sverige och 10 ha för södra Sverige ingår i inventeringen med vissa undantag för delar av fjällkedjan och mindre våtmarker med höga naturvärden. Som våtmark räknas mark där vatten till stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan.

Värdekärna

En värdekärna är ett område med höga naturvärden som bedöms ha stor betydelse för växter och djur. Storleken på en värdekärna kan variera från mycket liten till i sällsynta fall flera hundra hektar. Begreppet värdekärna är centralt, eftersom grundkravet för naturvårdsavtal, biotopskydd och naturreservat är att området är en värdekärna. Värdekärnor kan vara nyckelbiotoper eller objekt med naturvärden. Det kan även vara skogsområden som inte är klassade som nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt, men som har en eller flera av kännetecknen för skog med höga naturvärde.